

Jaarverslag Vereniging de Sphinx 2025

Het Verenigingsjaar jaar 2025 kunnen we wederom geslaagd noemen met een mooie lezingenserie, geslaagde evenementen en lekkere maaltijden. De opkomst van de leden tijdens lezingen is constant en bij de bijzondere evenementen zelfs zo'n 50%. Het aantal leden is met ruim 15% gegroeid. Samen eten voorafgaand aan de maandelijkse bijeenkomst is een leuke traditie aan het worden en Karsten & Kuiper, de nieuwe cateraar van Pulchri, biedt lekkere gerechten. De mooie Louis XV zaal van Pulchri Studio is ons vaste huis.

Jaarvergadering 12 maart

De jaarvergadering werd bezocht door 35 leden. Het begin was rommelig doordat vanwege een streng beveiligde bijeenkomst in Pulchri de aanvangstijd was verschoven. De lekkere hapjes van de nieuwe cateraar brachten echter troost.

Belangrijk voor de vergadering was de verbetering van de financiële procedures van de Vereniging. Een uitgewerkte procedure voor de kascommissie lag voor naast richtlijnen voor de financiële verslaglegging binnen het bestuur. Beide waren al voor de goedkeuring van de jaarvergadering toegepast op de financiële procedures van 2024.

Een helder inzicht in de werkelijke financiële situatie was een andere leidraad voor deze vergadering en daarin voorzag de penningmeester Jan van der Leeuw. Hij liet zien waarom de in en uitgaven nog niet in evenwicht waren. Dit kwam deels door onbetaalde posten uit 2023, deels door de verhoogde prijzen van Pulchri. De ledenadministratie was voor 2024 op orde gekomen, de 'spookleden' behoorden inmiddels tot het verleden en de contributiebetalingen zijn correct. De

afgesproken maandelijkse aflossing van de schuld door malversatie loopt naar wens. De vergadering vroeg naar de mogelijkheid van automatische incasso van het lidmaatschapsgeld te onderzoeken en te kijken of een andere bank dan de ING zou kunnen leiden tot lagere bankkosten. Het bestuur beloofde zich over het eerste te zullen buigen; over een andere bank maakte de penningmeester zich geen illusies, wat door de vergadering werd ondersteund.

De kascommissie, bestaande uit Marcel Tielemans en Michael Toorop, had lof over het op orde brengen van de boekhouding en concludeert dat de boekhouding een “getrouw beeld” gaf van de financiële situatie en stelt daarmee voor het bestuur te déchargeren. Voor de kascommissie 2025 werd door het bestuur gevraagd nog een keer te mogen af te wijken van de voorgestelde kascommissie procedure, om Marcel Tieleman en Michael Toorop nogmaals voor respectievelijk twee en één jaar te benoemen met als reserve David Bleijie. Dit voorstel werd bij acclamatie aangenomen.

De jaarrekening 2024 werd daarna door de vergadering goedgekeurd en het bestuur werd gedechargeerd.

Dr. Marieke van Delft en dr. Aris Gaaff werden beide per acclamatie als nieuwe bestuursleden verkozen. De vergadering uitte wel zijn zorgen over het feit het penningmeesterschap zowel als het secretariaat vervuld werd door Jan van der Leeuw en vroeg het bestuur de taakverdeling binnen het bestuur in de eerstvolgende bestuursvergadering te bespreken. Ook had men zorg over het feit dat in 2026 maar liefst drie leden tegelijk zouden kunnen aftreden en de vergadering vroeg daarom het bestuur het aftreden zorgvuldig te plannen om vanwege de continuïteit een meer geleidelijke overgang te krijgen.

De begroting voor 2025 liet een klein tekort zien. In de jaarvergadering van 2023 was de noodzaak van contributieverhoging al aan de orde gesteld. De vergadering keurde deze voorgestelde contributieverhoging van € 35 naar € 45 goed.

Het voorstel voor de tekst van het huishoudelijk reglement ten aanzien van kascommissie en financiële verslaglegging aan bestuur werden door de vergadering goedgekeurd. De leden vroegen om de huidige statuten en huishoudelijk reglement in zijn geheel eens kritisch tegen het licht te houden. Het bestuur zegde toe om dit proces zo spoedig mogelijk op te pakken.

Het ledenaantal blijft een punt van aanhoudende zorg, al is er sprake van lichte groei van het aantal leden. Het bestuur vroeg de leden actief in hun omgeving te werven en de vergadering op zijn beurt vroeg het bestuur om alle middelen aan te wenden om als vereniging meer zichtbaar te worden. Oud-voorzitter Michael Toorop heeft door de nieuwe website en het gebruik van Instagram en Facebook de zichtbaarheid al stevig versterkt. Hij vroeg de vergadering zoveel mogelijk berichten van De Sphinx te delen, te liken en te voorzien van commentaar.

In 2026 bestaat de Vereniging de Sphinx 160 jaar. Het plan is om dit 32ste lustrum te vieren in samenwerking met het Kunstmuseum en de vereniging Vrienden van het Kunstmuseum, die eveneens in 2026 hun 160-jarig bestaan vieren. De vergadering vroeg het bestuur om, in het kader van het lustrum, aandacht te besteden aan de rijke geschiedenis van de Sphinx. Het lustrum zou ook moeten worden aangegrepen om de bekendheid van onze vereniging te verbeteren, genoemd werden o.a. artikelen in Haagse media zoals het blad van Vrienden van Den Haag en Den Haag Centraal.

Het laatste voorstel, om een papieren ledenlijst te distribueren onder de leden, werd door de vergadering afgewezen.

Het buffet als jaardiner na afloop van de vergadering was heerlijk en gezellig.

Lezingen en activiteiten

Woensdag 8 januari was er een vrolijke en muzikale presentatie van **dr. Liesbeth Bloemsaat-Voerknecht** over *Shinichi Suzuki en de moedertaalmethode voor muziek*. Zij is gespecialiseerd op het gebied van muziekeducatie voor het jonge kind. Het gaat hier om de Suzuki-methode, ontwikkeld door Shinichi Suzuki (1898 – 1998), een Japanse violist en vioolpedagoog. In haar lezing legde ze de ontstaansgeschiedenis van deze filosofie uit. Liesbeth Bloemsaat geeft les aan kinderen vanaf 2,5 à drie jaar oud. Voor dat er noten worden geleerd, moet het kind zich de muziek eigen maken. <http://www.violeren.nl/> De Sphinxleden werden gevraagd om een aantal oefeningen mee te doen en gaven daar met veel plezier gehoor aan.

Woensdag 12 februari hield de journalist en schrijver **dr. Roel Janssen** <https://www.roeljanssen.nl/> een boeiende presentatie over *Gokkers en Graaiers in de financiële wereld*. Zijn betoog reikte van tulpenmanie tot cryptomanie, van de positie van Nederland in de 17de en 18de eeuw als rijkste land ter wereld met Amsterdam als financieel centrum toen en nu. Hij liet zien hoe hebzucht en hoogmoed drijfveren waren en zijn voor grenzeloze financiële overmoed. De positie van Nederland

als rijkste land van de Wereld in de 17de eeuw hadden een aantal bijzondere uitkomsten: de VOC gaf als eerste bedrijf aandelen uit, er werd al vroeg een effectenbeurs in Amsterdam opgericht, en de Amsterdamse Wisselbank gecreëerd met één munteenheid. Maar deze rijkdom werd mede opgebracht door minder positieve praktijken, zoals koloniale uitbuiting, slavenhandel en slaafgemaakten als onderpand voor de hypotheeken in Suriname.

Donderdagnamiddag 20 februari was de Sphinx te gast op de Pulchri tentoonstelling *Marieta & Friends - Een reis door de wereld van kunst en vriendschappen*. **Marieta Reijerkerk** was een aantal jaar voorzitter van Pulchri en heeft die jaren als een reis ervaren. Voor de samenstelling van de tentoonstelling had ze ervoor gekozen om met een aantal van de kunstenaars, die ze tijdens de reis heeft leren kennen, een tentoonstelling te maken. Voor de bijeenkomst met de Sphinxleden had ze drie van deze kunstenaars uitgenodigd: Liesbeth Stinissen, Marcel Verhoef en Eppe de Haan, en samen hebben ze een toelichting gegeven op de werken in de tentoonstelling.

Woensdag 9 april was het woord aan **prof. em. dr. Maria Grever** met de lezing *Mobiliserende standbeelden in de openbare ruimte*. Als voorzitter van de KNAW-commissie was zij verantwoordelijk voor het rapport Wankele Sokkels - Omstreden monumenten in de openbare ruimte. <https://www.knaw.nl/publicaties/wankele-sokkels-omstreden-monumenten-de-openbare-ruimte>. Aanleiding van het rapport waren de heftige emoties die in de laatste jaren waren ontstaan rond publieke monumenten, straatnamen en namen van gebouwen. In haar lezing liet zij, aan de hand van voorbeelden, zien waarom de KNAW in 2023 had besloten een onderzoek uit te voeren met als vraagstelling “Wat maakt monumenten in de openbare ruimte van Nederland omstreden en wat zijn de voorwaarden voor een evenwichtige communicatie hierover met betrokkenen?” Het adviesrapport geeft als antwoord op deze vraag een aantal scenario’s voor de omgang met omstreden monumenten: alles in de baanbreedte van niets doen tot vernietigen. Grever ging in op de beeldtaal van verschillende monumenten zoals dat van Anton de Kom in Amsterdam, Peerke Donders in Tilburg en de Japanse ‘troostmeisjes’ in verschillende Oost Aziatische steden. In de discussie bleek dat vooral de beeldtaal van een aantal Haagse monumenten de aanwezige leden kon mobiliseren. Vragen als was het standbeeld van Mandela nu wel of niet geslaagd, stond het wel op de juiste plek en was esthetiek dan wel symboliek belangrijk, leverden een levendig debat op.

Woensdag 14 mei sprak Sphinx medelid **Maria Letiche-Schaars (MA)** onder de titel *De revolutionaire verandering in het zien die het impressionisme teweegbracht*. Deze kunstbeschouwende lezing vond plaats in relatie tot de tentoonstelling *Nieuw Parijs: van Monet tot Morisot* die in deze periode in het Kunstmuseum in Den Haag werd gehouden. Met veel voorbeelden liet Maria Letiche haar publiek genieten van de prachtige kunst van het impressionisme en opvolgende schilderkunstvormen. Met behulp van werken van kunstenaars zoals Manet, Monet en Morisot liet ze ons zien hoe het Franse impressionisme zich rond 1870 afzette tegen de gangbare classicistische kunst van die tijd. Ze ging ook in op de enorme sociale en politieke onrust in Frankrijk rond die tijd en hoe die zijn invloed heeft gehad op de verschillende kunstenaars. De nieuwe burgerlijke elite van na die periode omarmde de nieuwe kunstvormen. De discussie na afloop liet zien dat de lezing veel aanwezige leden tot allerlei nieuwe en verdiepende vragen inspireerden.

Woensdag 11 juni hield **mr. Arjan Offerhaus** de lezing *Positiviteit Scoort: de kracht van connectie in tijden van toegenomen individualisme en agressie*. Arjan Offerhaus is de initiatiefnemer en

Projectleider van Positiviteit Scoort <https://www.positiviteitscoort.nl/> waar zij samen met de Gemeente Den Haag en 5 Haagse sportclubs (HDM, HRC, Die Haghe, Hellas en HBS-Craeyenhout) positieve betrokkenheid en positief gedrag langs de lijn wil bevorderen. In haar lezing liet ze zien dat het bij dit project eigenlijk gewoon gaat om zorgvuldig en positief met elkaar omgaan, om manieren toe te passen die bij anderen een prettig gevoel oproepen in plaats van scoringsdrift en puntendrukken. Arjan Offerhaus vertelde met heel veel enthousiasme hoe de sfeer op en rond de (hockey) velden was verbeterd. Het publiek vond de focus op de hockeyvelden wel jammer en vroeg zich af waarom zoveel andere sporten en bijvoorbeeld ook scholen nog niet bij het project waren betrokken. Het programma leek op die plekken ook hard nodig.

Woensdag 9 juli kon de eerder aangekondigde lezing van **dr Fonger Ypma** over *het herstellen van het ijs op de Noordpool door er in de winter zeewater overheen te pompen* gelukkig doorgaan omdat de spreker inmiddels voldoende hersteld was van een nare val. Fonger Ypma is directeur van het bedrijf *Arctic Reflections* <https://arcticreflections.earth/>. Dit bedrijf richt zich op een bijzonder klimaat experiment: het herstellen van de ijskappen op de Noordpool. In zijn lezing liet hij zien hoe en welke nieuwe kennis tot nu was verworven maar ook welke grote technische uitdagingen er nog waren om echt tot duurzaam resultaat te komen. Hij maakte de aanwezigen bewust, hoe ingewikkeld de financiering van dergelijke projecten is en hoe belangrijk het was om de lokale bevolking bij het project te betrekken. De aanwezigen bestookten Ypma vervolgens met een stroom aan vragen zoals over leven onder het ijs, het bevriezen van zoutwater en de impact van de benodigde hoeveelheid energie voor de pompen. Het project bleek een voorbeeld van wetenschappelijk innovatie waar behalve de beoogde resultaten ook nog allerlei onverwachte effecten kunnen gaan optreden.

Woensdagmiddag 23 juli bood de *Stichting Haegsche Tijd* de leden van de Sphinx en andere belangstellenden een lezing aan door **dr. Tijmen Jan Moser** aan in het kader van de Pulchri tentoonstelling 'Time, Timeless, Movement, 350 jaar balansveer' onder de titel *Capita Selecta uit het Leven en Werk van Christiaan Huygens*. Moser ging in op veel onderwerpen zoals onder andere het principe van Huygens, het door hem ontworpen 31-toonssysteem. Door technische problemen viel de bijeenkomst helaas wat tegen.

De *Zomersphinx* op woensdag 13 augustus was met echt zomers, zelfs warm, weer een mooi evenement met veel deelnemers. Het Huis van het Boek <https://www.huisvanhetboek.nl/> bereidde de Sphinxleden een hartelijk welkom. **Yoeri Meessen** (MA), Directeur van het Museum hield een

bevlogen inleiding, waarin inzichtelijk werd gemaakt hoe het oudste boekmuseum ter wereld betekenisvol kan zijn voor heden en toekomst. De rondleidingen toonden verschillende facetten van het museum. Nadat de leden naar Pulchri waren gewandeld, wachtte daar een drankje met bitterbal. **Loek Bos** en **Michael Toorop** namen daarna de leden mee op enthousiaste rondleidingen over de beeldtentoonstelling *Voorhout Monumentaal*. De Zomersphinx werd afgesloten met een heerlijke buffet maaltijd.

Woensdag 8 oktober bood **drs. Krijn Poppe**, landbouweconoom en lid van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur, een wijsd inzicht in de achtergronden van de huidige discussies rond de landbouwpolitiek in zijn lezing *Is er nog ruimte voor de landbouw in Nederland?* Een zeer actuele lezing die duidelijk maakte hoe complex de uitdagingen voor de landbouw zijn en hoeveel hiervan samenhang met, vaak tegenstrijdige, politieke besluiten door de jaren heen. Een echt antwoord op zijn eigen vraagstelling kwam er niet helemaal, maar Poppe had twee duidelijk adviezen. Ten eerste, gebruik hoge kwaliteit landbouwgrond voor de landbouw en gebruik arme grond voor natuur en bedrijven en ten tweede dat alleen een lange termijn aanpak het voortbestaan van de landbouw in Nederland kan garanderen.

Woensdag 12 november was de lezing *De Brieven van Raden Kartini: onderwijspionierster op Java* door ons lid **drs. Hanneke Teekens**. Raden Kartini was aan het eind van de 19de eeuw hoog opgeleid als inlandse vrouw maar was tegelijkertijd onderworpen aan de gebruiken die golden voor vrouwen van haar stand. Zij stierf jong in het kraambed. Zij kon zich maar beperkt inzetten voor haar doel: de verbetering van de positie van de Javaanse vrouwen. Ondanks haar korte leven weten we veel van haar ideeën omdat ze ons een schat aan brieven heeft nagelaten uit de periode 1899 tot aan haar vroege dood in 1904, die inmiddels UNESCO erfgoed zijn. <https://unesco.nl/memory-of-the-world/de-kartini-brieven-en-archieven-de-strijd-voor-gendergelijkheid> . Hanneke Teekens liet zien dat, zowel tijdens haar leven maar ook daarna, de waardering in de Indonesische samenleving voor Kartini complex was. Haar briefwisseling was met Nederlanders en bovendien verzette zij zich tegen veel gebruiken zoals voorgeschreven binnen de Islam. Na de dood van Raden Kartini werden er door haar vriendin Elisabeth van Deventer-Maas Kartini-scholen opgericht voor Indonesische vrouwen. Een stichting houdt de herinnering aan Raden Kartini nog steeds levend <https://vandeventermaas.or.id/history/> . Den Haag kent de jaarlijkse Kartiniprijs voor de inzet van vrouwenrechten. De uitreiking hiervan vindt plaats rond de Internationale Vrouwendag op 8 maart.

Woensdag 10 december ging **Joke van der Leeuw-Roord** met haar lezing *Het Bezuidenhout, een wijk van ontginnen, bouwen, vernietigen, opbouwen, afbreken en herbouwen* in op de bouwgeschiedenis van deze wijk. Zij liet zien hoe het uiterlijk van het Bezuidenhout in de loop der eeuwen was veranderd. In de Middeleeuwen was het een moerasgebied, waar turf werd gestoken. Daarna werd het een polderlandschap, waar langs de rand de Haagse Bos en de Bezuidenhoutseweg tal van boerderijen en zelfs een kasteel, Ternoot, verzezen. In de tweede helft van de 19de eeuw werd veel van de eerdere bebouwing gesloopt en werd het een fraaie woonwijk, die op 3 maart 1945 tragisch werd getroffen door een Brits vergisbombardement. De wijk werd modern herbouwd, maar helaas zorgden allerlei stedenbouwkundige discussies dat sloop, herbouw, sloop en weer bouw onverminderd doorgingen. Nu is het Bezuidenhout deel geworden van het Central Innovation District waardoor het uiterlijk van de wijk verder zal blijven veranderen. Het geheugen van het Bezuidenhout is een goede historische website <https://bezuidenhout.nl/geheugen/bzh-historie/> . Na afloop van de lezing waren er veel Sphinx leden die genoten van de heerlijke jaarlijkse stamppotjesavond met echte jus.

Website en social media: zichtbaar, groeiend en in beweging

Michael Toorop zorgde in 2025 ervoor dat De Sphinx online zichtbaarder is geworden dan ooit tevoren. Via de website en vooral via social media laten we steeds vaker zien wie we zijn, waar we voor staan en wat er in en rond Den Haag te beleven is op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed. Die zichtbaarheid is geen doel op zich, maar een middel: om mensen te bereiken, te verbinden en te verleiden De Sphinx te bezoeken.

Er is het afgelopen jaar veel en met regelmaat gepost. Berichten over tentoonstellingen, openingen, lezingen, evenementen en actuele onderwerpen vonden hun weg naar Facebook en Instagram. Tegelijkertijd is de website voortdurend aangepast en aangevuld, zodat informatie actueel bleef en beter vindbaar werd. Steeds meer bezoekers weten De Sphinx online te vinden en komen via social media of zoekmachines op de website terecht.

De cijfers laten zien hoe groot dat bereik inmiddels is. Op Facebook werden in één jaar tijd meer dan 44.000 berichtenweergaven geregistreerd — een stijging van enkele honderden procenten ten opzichte van het jaar ervoor. Ook Instagram groeide explosief: daar werden ruim 30.000 weergaven genoteerd, eveneens een groei van meerdere honderden procenten.

Die ontwikkeling vertaalt zich ook in het aantal volgers. Op Instagram groeide het aantal volgers in één jaar tijd van ruim 200 naar ruim 700. Daarmee bereikt De Sphinx niet alleen de vaste achterban, maar ook een nieuw en vaak jonger publiek dat via beeld en korte verhalen kennismakt met de activiteiten van de vereniging.

Opvallend is dat vooral berichten met een duidelijk moment of een uitnodigend karakter goed worden opgepakt: aankondigingen van evenementen, ‘save the date’-posts, foto’s van drukbezochte bijeenkomsten en sfeervolle beelden van tentoonstellingen. Zulke berichten worden niet alleen bekeken, maar ook actief gedeeld, waardoor ze zich snel verspreiden binnen en buiten Den Haag.

Social media zijn daarmee uitgegroeid tot een onmisbaar verlengstuk van De Sphinx. Ze vergroten de naamsbekendheid, dragen bij aan meer bezoekers en versterken het netwerk rond de vereniging. Voor veel mensen is een bericht op Instagram of Facebook het eerste contact met De Sphinx — en vaak de aanleiding om verder te kijken of daadwerkelijk langs te komen.

Daarom doen wij een actieve oproep aan onze leden. Volg De Sphinx op Instagram en Facebook, bezoek regelmatig de website en vraag ook kinderen en kleinkinderen om onze berichten te volgen, te liken en te delen. Juist via hun netwerken bereikt De Sphinx nieuwe generaties en nieuwe doelgroepen. Een eenvoudige handeling — een like of een share — kan een groot verschil maken.

Daarnaast nodigen we leden en belangstellenden uit om mee te denken en mee te doen. Weet u van een interessant evenement, een lezing, tentoonstelling of activiteit in Den Haag die past bij de interesses van De Sphinx? Laat het ons weten. Als het relevant is voor onze achterban, delen we het graag via onze kanalen. Zo groeit De Sphinx steeds meer uit tot een platform waar Haagse cultuur, geschiedenis en actualiteit samenkomen.

Samen bouwen we zo aan een vereniging die niet alleen inhoudelijk sterk is, maar ook zichtbaar, actueel en levendig — online én offline.

Ledenbestand

Het ledenaantal van Vereniging de Sphinx is dit 159ste verenigingsjaar mooi gegroeid en heeft nu 88 leden. Een lid heeft opgezegd.

Bestuursvergaderingen

De samenstelling van het bestuur in 2025:

Joke van der Leeuw-Roord, voorzitter; Veronica van Berkel, vicevoorzitter; Marieke van Delft, secretaris; Jan van der Leeuw, penningmeester en Aris Gaaff, lid.

In 2025 heeft het bestuur vergaderd op 9 januari, 6 februari, 25 maart, 19 mei, 20 augustus en 4 november. De bijeenkomsten vonden plaats bij Jan en Joke van der Leeuw thuis.